

การพัฒนาความสามารถการบรรเลงเครื่องดนตรีไทย ตามแนวคิดของดัลโครซ
(Dalcroze) สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษาตอนปลาย

The Development of Thai Musical Instrument Playing Skills Based on the
Dalcroze Method for Primary Students

สุนันท์ พุ่งสาคร¹
พจมาลย์ สกลเกียรติ²

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาความสามารถการบรรเลงเครื่องดนตรีไทย ตามแนวคิดของดัลโครซ (Dalcroze) 2) ศึกษาพฤติกรรมการเรียนรู้ต่อการบรรเลงเครื่องดนตรีไทย ตามแนวคิดของดัลโครซ (Dalcroze) และ 3) ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการบรรเลงเครื่องดนตรีไทย ตามแนวคิดของดัลโครซ (Dalcroze) กลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ระดับประถมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนเทศบาลนาดี จังหวัดสมุทรสาคร ที่เรียนวิชาดนตรีไทย ในกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ จำนวน 20 คน ได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แผนการจัดการเรียนรู้เรื่องการพัฒนาความสามารถการบรรเลงเครื่องดนตรีไทย ตามแนวคิดของดัลโครซ (Dalcroze) จำนวน 5 แผน 2) แบบประเมินความสามารถการบรรเลงเครื่องดนตรีไทย ตามแนวคิดของดัลโครซ (Dalcroze) 3) แบบประเมินพฤติกรรมการเรียนรู้ต่อการบรรเลงเครื่องดนตรีไทย ตามแนวคิดของดัลโครซ (Dalcroze) และ 4) แบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อการบรรเลงเครื่องดนตรีไทย ตามแนวคิดของดัลโครซ (Dalcroze) สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสถิติ Paired Sample t-test

ผลการวิจัยพบว่า 1) ความสามารถในการบรรเลงเครื่องดนตรีไทย ตามแนวคิดของดัลโครซ (Dalcroze) สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษาตอนปลาย นักเรียนมีคะแนนความสามารถการบรรเลงเครื่องดนตรีไทยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) พฤติกรรมการเรียนรู้ต่อการบรรเลงเครื่องดนตรีไทย ตามแนวคิดของดัลโครซ (Dalcroze) สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษาตอนปลาย มีคะแนนผ่านเกณฑ์ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80 จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 60 และไม่ผ่านเกณฑ์ จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 40 และ 3) ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการบรรเลงเครื่องดนตรีไทย ตามแนวคิดของดัลโครซ (Dalcroze) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.50$, S.D. = 0.62)

¹ นักศึกษา หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน วิทยาลัยครุศาสตร์ มหาวิทยาลัย
ธุรกิจบัณฑิต

² ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

คำสำคัญ : การบรรเลงเครื่องดนตรีไทย, แนวคิดของดัลโครซ (Dalcroze), วิชาดนตรีไทย

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะเป็นกลุ่มสาระที่ช่วยพัฒนาให้ผู้เรียนมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีจินตนาการทางศิลปะ ชื่นชมความงาม มีสุนทรียภาพ ความมีคุณค่า ซึ่งมีผลต่อคุณภาพชีวิตมนุษย์ กิจกรรมทางศิลปะช่วยพัฒนาผู้เรียนทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม ตลอดจนการนำไปสู่การพัฒนาสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความเชื่อมั่นในตนเอง อันเป็นพื้นฐานในการศึกษาต่อหรือประกอบอาชีพได้ ซึ่งการเรียนการสอนดนตรีไทยในสถานศึกษานั้นเริ่มเข้ามามีบทบาทในสังคม การศึกษาส่งเสริมให้คนรู้จักการเสาะแสวงหาความรู้ และนำความรู้ไปพัฒนาให้ชีวิตมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ทำให้ครูผู้สอนต้องเปลี่ยนบทบาทจากเดิม โดยต้องเปลี่ยนวิธีการสอนวิชาดนตรีไทย ซึ่งครูผู้สอนควรทำความเข้าใจในธรรมชาติของวิชา และลักษณะเฉพาะ ว่ามีเนื้อหาสาระสำคัญอย่างไรบ้าง เพื่อการวางแผนการสอนให้ครอบคลุมถึงเนื้อหาสาระ ซึ่งจะส่งผลให้การเรียนการสอนวิชาดนตรีไทยเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ตรงเป้าหมาย เพื่อผลสำเร็จของการสอนและการสืบสานดนตรีไทยที่ยั่งยืน ในปัจจุบัน ปัญหาที่พบเจอในชั่วโมงวิชาดนตรีไทยนั้น ผู้เรียนไม่มีสมาธิ จดจำโน้ตเพลงไม่ได้ จึงทำให้ผู้เรียนเกิดความเบื่อหน่าย จากการศึกษาค้นคว้าข้อมูลเกี่ยวกับการสอนดนตรีรูปแบบต่างๆ ทำให้พบการสอนดนตรีตามแนวคิดของดัลโครซ (Dalcroze) ที่เหมาะกับพัฒนาการของเด็ก เริ่มฝึกจากง่ายไปหายาก

ในการเรียนการสอนดนตรีตามแนวคิดของดัลโครซ (Dalcroze) นั้นเป็นการสอนดนตรีโดยใช้การเคลื่อนไหวจังหวะเพื่อตอบสนองต่อเสียงดนตรีใช้ชื่อว่า “ยูริธึมมิก” (Eurhythmics) ซึ่งเกี่ยวข้องกับการตั้งใจฟังเสียงอย่างมีสมาธิและตอบสนองต่อองค์ประกอบของดนตรีง่ายๆ ในเรื่องจังหวะ ระดับเสียง ความดังเบา ความยาวสั้น นอกจากนั้นดัลโครซยังใช้หลักการสอนโซลเฟจ (Solfege) ซึ่งเป็นการฝึกการอ่านและการฟังเพื่อจดจำระดับเสียงต่างๆ ช่วยส่งเสริมพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ตามพัฒนาการของเด็ก วิธีสอนตามแนวทางของดัลโครซนี้ได้ชี้เด่นชัดว่ามีการให้ความสำคัญของการฝึกสอดประสานทางด้านต่าง ๆ เช่น จังหวะ ระดับเสียง ความแตกต่างของเสียง โดยใช้กิจกรรมการสอนยูริธึมมิก การสอนโซลเฟจ และการอิมโพร-ไวเซชั่น เป็นสื่อ และมีลำดับขั้นตอนจากง่ายมาหายากตามพัฒนาการของเด็ก ซึ่งผู้วิจัยเลือกแนวคิดของดวงรัตน์ วุฒิปัญญารัตนกุล (2555) มาเสริมในส่วนในของดัลโครซ โดยการประยุกต์ใช้เป็นขั้นตอนการสอนดนตรีไทยของการวิจัยครั้งนี้ โดยมี 4 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 ทำความเข้าใจจังหวะ ขั้นที่ 2 เคลื่อนไหวร่างกายอย่างอิสระ ขั้นที่ 3 ฝึกฝนการเคลื่อนไหวที่ถูกต้อง และขั้นที่ 4 ประยุกต์การเคลื่อนไหว

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงนำแนวคิดของดัลโครซ (Dalcroze) มาประยุกต์ใช้กับการบรรเลงเครื่องดนตรีไทย และนำเทคนิควิธีต่างๆ ตามแนวคิดของดัลโครซ (Dalcroze) มาประยุกต์ใช้ให้เข้ากับการบรรเลงเครื่องดนตรีไทยที่ผู้วิจัยกำหนดขึ้น สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษาตอน

ปลาย โรงเรียนเทศบาลนาดี จังหวัดสมุทรสาคร เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาทักษะของนักเรียน อีกทั้งยังสามารถทำให้นักเรียนได้นำทักษะการบรรเลงเครื่องดนตรีไทยไปประกอบอาชีพต่อไปได้ในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาความสามารถการบรรเลงเครื่องดนตรีไทย ตามแนวคิดของดัลโครซ (Dalcroze)
2. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการเรียนรู้ต่อการบรรเลงเครื่องดนตรีไทย ตามแนวคิดของดัลโครซ (Dalcroze)
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการบรรเลงเครื่องดนตรีไทย ตามแนวคิดของดัลโครซ (Dalcroze)

สมมติฐานการวิจัย

1. นักเรียนระดับประถมศึกษาตอนปลายมีความสามารถในการบรรเลงเครื่องดนตรีไทย ตามแนวคิดของดัลโครซ (Dalcroze) หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
2. นักเรียนระดับประถมศึกษาตอนปลายมีคะแนนพฤติกรรมการเรียนรู้ต่อการบรรเลงเครื่องดนตรีไทย ตามแนวคิดของดัลโครซ (Dalcroze) ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80 ของคะแนนเต็ม
3. นักเรียนระดับประถมศึกษาตอนปลายมีความพึงพอใจในการบรรเลงเครื่องดนตรีไทย ตามแนวคิดของดัลโครซ (Dalcroze) อยู่ในระดับมาก

ขอบเขตการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนระดับประถมศึกษาตอนปลาย (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 - 6) โรงเรียนเทศบาลนาดี จังหวัดสมุทรสาคร ระดับชั้นละ 3 ห้อง รวม 9 ห้อง และมีนักเรียนจำนวนทั้งหมด 315 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ระดับประถมศึกษาตอนปลาย (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 - 6) วิชาดนตรีไทย ในกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ จำนวน 20 คน โรงเรียนเทศบาลนาดี จังหวัดสมุทรสาคร โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

2. ตัวแปรที่ศึกษา

2.1 ตัวแปรต้น

2.1.1 แนวคิดของดัลโครซ (Dalcroze)

2.2 ตัวแปรตาม

2.2.1 ความสามารถการบรรเลงเครื่องดนตรีไทย ตามแนวคิดของดัลโครซ (Dalcroze)

2.2.2 พฤติกรรมการเรียนรู้ต่อการบรรเลงเครื่องดนตรีไทย ตามแนวคิดของดัลโครซ (Dalcroze)

2.2.3 ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการบรรเลงเครื่องดนตรีไทย ตามแนวคิดของดัลโครซ (Dalcroze)

3. ขอบเขตด้านเนื้อหา

เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ วิชาดนตรีไทย ในกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ มีเนื้อหาทั้งหมด 5 เรื่อง ได้แก่ โน้ตดนตรีไทย เสียงของเครื่องดนตรีไทยแต่ละประเภท จังหวะดนตรีไทย ทำนองดนตรีไทย และวิธีการบรรเลงเครื่องดนตรีไทยแต่ละประเภท ทั้งหมด 5 แผนรวม 16 ชั่วโมง

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 โน้ตดนตรีไทย จำนวน 2 ชั่วโมง

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 เสียงของเครื่องดนตรีไทยแต่ละประเภท จำนวน 2 ชั่วโมง

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 จังหวะดนตรีไทย จำนวน 4 ชั่วโมง

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 ทำนองดนตรีไทย จำนวน 4 ชั่วโมง

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5 วิธีการบรรเลงเครื่องดนตรีไทยแต่ละประเภท จำนวน 4 ชั่วโมง

4. ระยะเวลาในการวิจัย

ระยะเวลาในการทำวิจัยครั้งนี้ใช้เวลา 4 สัปดาห์ รวม 16 ชั่วโมง ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แผนการจัดการเรียนรู้เรื่องการพัฒนาความสามารถการบรรเลงเครื่องดนตรีไทย ตามแนวคิดของดัลโครซ (Dalcroze)

2. แบบประเมินความสามารถการบรรเลงเครื่องดนตรีไทย ตามแนวคิดของดัลโครซ (Dalcroze)

3. แบบประเมินพฤติกรรมการเรียนรู้ต่อการบรรเลงเครื่องดนตรีไทย ตามแนวคิดของดัลโครซ (Dalcroze)

4. แบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อการบรรเลงเครื่องดนตรีไทย ตามแนวคิดของ ดาลโครซ (Dalcroze)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ต่อไปนี้

1. อธิบายและชี้แจงจุดประสงค์การเรียนรู้ของเรื่องที่เรียน ชี้แจงภาระงาน ผู้วิจัยอาจ นำโดยการพูดคุย ชักถามนักเรียน เปิดวิธีทัศน์และสื่ออื่น ๆ ที่เกี่ยวกับเรื่องการบรรเลงเครื่อง ดนตรีไทยเพื่อสร้างความสนใจของนักเรียน

2. ประเมินความสามารถก่อนเรียน (Pre - test) โดยใช้แบบประเมินความสามารถ การบรรเลงเครื่องดนตรีไทย ตามแนวคิดของดาลโครซ (Dalcroze)

3. ดำเนินการสอนโดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้กับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง

4. ระหว่างดำเนินการสอน ประเมินพฤติกรรมการเรียนรู้การบรรเลงเครื่องดนตรีไทย ของแต่ละแผน

5. เมื่อดำเนินการสอนครบแล้วประเมินความสามารถหลังเรียน (Post - test) โดยใช้ แบบประเมินความสามารถการบรรเลงเครื่องดนตรีไทย ตามแนวคิดของดาลโครซ (Dalcroze)

6. ให้นักเรียนตอบแบบสอบถามความพึงพอใจจากการเรียนรู้เรื่องการพัฒนา ความสามารถการบรรเลงเครื่องดนตรีไทย ตามแนวคิดของดาลโครซ (Dalcroze) สำหรับนักเรียน ระดับประถมศึกษาตอนปลาย

7. เก็บรวบรวมข้อมูลทั้งหมด นำไปประมวลผลและวิเคราะห์

8. สรุป อภิปรายผล โดยใช้ตารางการพรรณนา

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ ข้อมูล ดังนี้

1. วิเคราะห์ความสามารถการบรรเลงเครื่องดนตรีไทย โดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่า ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และทำการทดสอบค่าที (t-test Dependent Samples)

2. วิเคราะห์ผลพฤติกรรมการเรียนรู้ต่อการบรรเลงเครื่องดนตรีไทย โดยใช้ค่าร้อยละ (Percentage)

3. วิเคราะห์ความพึงพอใจที่มีต่อการบรรเลงเครื่องดนตรีไทย ตามแนวคิดของดาล โครซ (Dalcroze) โดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ผลการวิจัย

การพัฒนาความสามารถการบรรเลงเครื่องดนตรีไทย ตามแนวคิดของดัลโครซ (Dalcroze) สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษาตอนปลาย สรุปผลได้ดังนี้

1. ความสามารถการบรรเลงเครื่องดนตรีไทย ตามแนวคิดของดัลโครซ (Dalcroze) ของนักเรียน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. พฤติกรรมการเรียนรู้ต่อการบรรเลงเครื่องดนตรีไทย ตามแนวคิดของดัลโครซ (Dalcroze) ของนักเรียน มีคะแนนไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80 ของคะแนนเต็ม คิดเป็นร้อยละ 80.60 เมื่อพิจารณาผ่านเกณฑ์มีคะแนนไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80 พบว่า มีนักเรียนผ่านเกณฑ์ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80 จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 60 และไม่ผ่านเกณฑ์ ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80 จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 40

3. ความพึงพอใจในการบรรเลงเครื่องดนตรีไทย ตามแนวคิดของดัลโครซ (Dalcroze) ของนักเรียน ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.50$, S.D. = 0.62) เมื่อพิจารณารายด้านเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านประโยชน์ที่ได้รับ ($\bar{X} = 4.63$, S.D. = 0.56) ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.56$, S.D. = 0.61) ด้านครูผู้สอน ($\bar{X} = 4.51$, S.D. = 0.59) และด้านสื่อการเรียนการสอน ($\bar{X} = 4.29$, S.D. = 0.66)

อภิปรายผล

จากการศึกษาผลการพัฒนาความสามารถการบรรเลงเครื่องดนตรีไทย ตามแนวคิดของดัลโครซ (Dalcroze) สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษาตอนปลาย สามารถอภิปรายได้ดังนี้

1. ความสามารถการบรรเลงเครื่องดนตรีไทย ตามแนวคิดของดัลโครซ (Dalcroze) ของนักเรียน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งผลการวิจัยเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1 ที่ตั้งไว้ เนื่องจากวิชาดนตรีไทย ในกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ เป็นวิชาเลือกที่นักเรียนสามารถเลือกเรียนได้ตามความถนัดของตนเอง โดยที่ผู้เรียนนั้นมีทักษะและความสามารถเดิมในการบรรเลงเครื่องดนตรีไทย ซึ่งสอดคล้องกับ Howard Gardner (1983) ที่ได้กล่าวไว้ว่า การพัฒนาปัญญาของผู้เรียน ให้เป็นผู้รอบรู้ มีความสามารถหลากหลาย มุ่งส่งเสริมความสามารถของผู้เรียนในทุกด้าน โดยคำนึงถึงศักยภาพของผู้เรียนที่แตกต่างกัน รวมถึงสติปัญญาของมนุษย์มีหลายด้านที่มีความสำคัญเท่าเทียมกัน ขึ้นอยู่กับว่าใครจะโดดเด่นในด้านไหนบ้าง แล้วแต่ละด้านผสมผสานกัน แสดงออกมาเป็นความสามารถในเรื่องใด เป็นลักษณะเฉพาะตัวของแต่ละคนไป อีกทั้งยังเป็นการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งพัฒนาความสามารถการบรรเลงเครื่องดนตรีไทย และสอดคล้องกับแนวคิดของบุญช่วย โสวัตร (2542 : 1) ได้กล่าวถึงความสามารถทางดนตรีนั้นเป็นศิลปกรรมประเภทหนึ่งที่อยู่คู่กับความเป็นไทยมาช้านาน ซึ่งมีความงามและสมบูรณ์ในตัวเอง จนทำให้ดนตรีไทยก้าวสู่ความเป็นคัมภีร์ (CLASSIC) ซึ่ง

หมายถึง ผู้เล่นดนตรีไทยจะต้องมีความชำนาญในการเล่นเครื่องดนตรีประเภทนั้น ๆ จึงถือได้ว่าเป็นผู้มีความสามารถทางดนตรีไทย สอดคล้องกับแนวคิดของกิตติ กิตติศัพท์ (2547) กล่าวว่า การประเมินตามสภาพจริง (Authentic Assessment) คือ การประเมินผลที่ใช้วิธีการและเกณฑ์ที่หลากหลายในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ความสามารถ และคุณลักษณะต่าง ๆ ของผู้เรียนอย่างเต็มเวลาของกิจกรรมในแต่ละโปรแกรม โดยให้ผู้เรียนได้ทำกิจกรรมหรือสร้างผลงานออกมาเพื่อแสดงตัวอย่างของความรู้และทักษะที่ตนมี ซึ่งกิจกรรมที่นำมาใช้ในการประเมินนั้น จะมีลักษณะเหมือนและเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมการเรียนรู้มากกว่าเป็นการทดสอบ และข้อมูลของการประเมินผลได้มาจากทั้งการเก็บรวบรวมผลงานที่ผู้เรียนได้ปฏิบัติอย่างสอดคล้องกับชีวิตประจำวัน การสังเกตพฤติกรรม ควบคู่ไปกับการทดสอบความรู้ความเข้าใจ และสอดคล้องกับวิจัยของประพันธ์ พุฒตาล (2547 : 8) กล่าวไว้ว่า การวัดผลและประเมินผลตามสภาพจริง (Authentic Assessment) หมายถึง กระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูล สารสนเทศของผู้เรียนที่มีการเรียนรู้เกิดขึ้นจริงทุกด้าน คือ ด้านพุทธิพิสัย (Cognitive domain) ด้านจิตพิสัย (Affective Characteristics) และด้านทักษะพิสัย (Psychomotor Domain) ด้วยวิธีการที่หลากหลายจากการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ แล้วนำมาประมวลใช้ตัดสินผลการเรียนรู้โดยเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้อย่างชัดเจน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับวิจัยของณัฐวรรณ หิรัญรัตน์ (2550 : 10) ได้กล่าวไว้ว่า ความสามารถทางดนตรีนั้นมีความสำคัญและมีคุณประโยชน์มากมาย ทั้งทางร่างกายและจิตใจ สามารถทำให้จิตใจสงบเยือกเย็น รู้จักคิดอย่างมีสติ มีเหตุผล และเมื่อมีสุขภาพจิตดี สุขภาพร่างกายก็จะดีตามไปในที่สุด โดยประเมินตามสภาพจริง (Authentic Assessment)

2. พฤติกรรมการเรียนรู้ต่อการบรรเลงเครื่องดนตรีไทย ตามแนวคิดของดัลโครซ (Dalcroze) ของนักเรียน มีคะแนนไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80 ของคะแนนเต็ม พบว่า นักเรียนมีผลการประเมิน คิดเป็นร้อยละ 80.60 เมื่อพิจารณาผ่านเกณฑ์มีคะแนนไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80 พบว่า มีนักเรียนผ่านเกณฑ์ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80 จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 60 และไม่ผ่านเกณฑ์ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80 จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 40 ซึ่งผลการวิจัยเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 2 ที่ตั้งไว้ เนื่องจากการพัฒนาความสามารถการบรรเลงเครื่องดนตรีไทย ตามแนวคิดของดัลโครซ (Dalcroze) เป็นการจัดการเรียนรู้ที่ประเมินพฤติกรรมการเรียนรู้ต่อการบรรเลงเครื่องดนตรีไทย ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีของบลูม (Bloom, 1956) ได้จำแนกการเรียนรู้ไว้เป็น 3 ด้าน คือ 1) ด้านพุทธิพิสัย (Cognitive Domain) หมายถึง พัฒนาการด้านสติปัญญาและความคิด 2) ด้านจิตพิสัย (Affective Domain) หมายถึง พัฒนาการทางด้านความรู้สึกนึกคิด ความสนใจ ค่านิยม ความซาบซึ้ง การปรับตัวและเจตคติต่าง ๆ 3) ด้านทักษะพิสัย (Psychomotor Domain) หมายถึง การพัฒนาทักษะในทางปฏิบัติ ได้แก่ทักษะในการใช้อวัยวะต่างๆ เช่น การเคลื่อนไหว การลงมือทำงาน การทำการทดลอง สอดคล้องกับวิจัยของอาภรณ์ ใจเที่ยง (2553 : 14) ได้สรุปความหมายของการเรียนรู้ไว้ว่า การเรียนรู้ คือ กระบวนการที่บุคคลเกิดการเปลี่ยนแปลง

พฤติกรรมอย่างค่อนข้างถาวร อันเนื่องมาจากประสบการณ์หรือการฝึกหัด และเวรณี ชัยเชาวรัตน์ (2554 หน้า 185 อ้างถึงใน สุรางค์ โค้วตระกูล, 2559 หน้า 18) อธิบายว่า การเรียนรู้ หมายถึง การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ซึ่งเป็นผลเนื่องมาจากประสบการณ์ที่คนเรามีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม หรือจากการฝึกหัด รวมทั้งการเปลี่ยนปริมาณความรู้ของผู้เรียน ซึ่งเป็นไปตามทฤษฎีของ Kagan and Segal (1992 : 5 - 6) ได้อธิบายเกี่ยวกับพฤติกรรมไว้ว่า ทุกสิ่งทุกอย่างมากมายที่เป็นการกระทำของร่างกายในแต่ละวัน โดยเริ่มตั้งแต่ตื่นนอนตอนเช้า หาว เหยียดแขนขา แต่งตัวและนอนหลับ หมายความว่าตลอดหนึ่งวันจะต้องเดินพูด เรียนทำงาน เล่นหัวเราะ หรือบางครั้งก็ร้องไห้ และ Bower and Hilgard (1981) ให้ความหมายไว้ว่า การเรียนรู้ คือ กระบวนการเปลี่ยนแปลงของกิจกรรม โดยการแสดงปฏิกิริยาตอบสนองต่อสถานการณ์อย่างใดอย่างหนึ่ง หรืออาจจะเป็นการเพิ่มความสามารถให้เฉพาะบุคคลที่ได้มาจากผลของการฝึกหัดหรือประสบการณ์

3. ความพึงพอใจในการบรรเลงเครื่องดนตรีไทย ตามแนวคิดของดัลโครซ (Dalcroze) ของนักเรียน ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.50$, S.D. = 0.62) เมื่อพิจารณารายด้านเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือด้านประโยชน์ที่ได้รับ ($\bar{X} = 4.63$, S.D. = 0.56) ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.56$, S.D. = 0.61) ด้านครูผู้สอน ($\bar{X} = 4.51$, S.D. = 0.59) และด้านสื่อการเรียนการสอน ($\bar{X} = 4.29$, S.D. = 0.66) ซึ่งผลการวิจัยเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 3 ที่ตั้งไว้ เนื่องจากการพัฒนาความสามารถการบรรเลงเครื่องดนตรีไทย ตามแนวคิดของดัลโครซ (Dalcroze) เป็นการที่นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติ ทำให้เกิดการพัฒนาความสามารถการบรรเลงเครื่องดนตรีไทยของตนเอง มีพฤติกรรมการเรียนรู้ต่อการบรรเลงเครื่องดนตรีไทยที่ดีขึ้น เมื่อเทียบกับเกณฑ์ที่ผู้วิจัยได้ตั้งไว้ ได้เรียนรู้บทเพลงใหม่ๆ ได้สนุกกับการทำกิจกรรมเคลื่อนไหวร่างกายตามแนวคิดของดัลโครซ (Dalcroze) ก่อนลงปฏิบัติเครื่องดนตรีจริง เพื่อให้เข้าใจถึงเนื้อหาโดยใช้ร่างกายของตนเองก่อน จึงส่งผลให้นักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับศศิธร พงษ์โกคา (2557) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาความสามารถในการคิดแก้ปัญหา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคการแก้ปัญหา อนาคตร่วมกับแผนผังความคิด พบว่า ความคิดเห็นของนักเรียน ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคการแก้ปัญหาอนาคตร่วมกับแผนผังความคิดภาพรวมอยู่ใน ระดับมาก โดยนักเรียนเห็นด้วยในด้านบรรยากาศในการเรียนรู้อยู่ในระดับมากที่สุดเป็นลำดับหนึ่ง รองลงมานักเรียนเห็นด้วยในด้านกิจกรรมการเรียนรู้ในระดับมาก และนักเรียนเห็นด้วยในด้าน ประโยชน์ที่ได้รับจากการเรียนรู้ในระดับมากตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับวิจัยของกฤษดา หุ่นเจริญ (2561) ได้ทำการวิจัยเรื่องชุดการสอนวิชาดนตรีเรื่องทักษะการฟังสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยการประยุกต์แนวคิดของ ออร์ฟ โคตาย และดัลโครซ พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่ตั้งใจปฏิบัติตามเนื้อหาบทเรียนที่กำหนดไว้ ให้ความร่วมมือ ตั้งใจ และสนุกสนาน มีความชื่นชอบในกิจกรรม สื่อการสอน และเวลาในการจัดการสอนเป็นอย่างมาก

ข้อค้นพบจากการวิจัย

จากการศึกษาผลการพัฒนาความสามารถการบรรเลงเครื่องดนตรีไทย ตามแนวคิดของดัลโครซ (Dalcroze) สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษาตอนปลาย พบว่า แนวคิดของดัลโครซ (Dalcroze) นั้นเป็นการสอนดนตรีโดยใช้การเคลื่อนไหวในการตอบสนองต่อดนตรี ซึ่งเหมาะกับบางเนื้อหา เช่น โน้ต จังหวะ ทำนอง และเสียงสูง - ต่ำ สั้น - ยาว ดัง - เบา เพราะในการเรียนการสอนดนตรีตามแนวคิดของดัลโครซ (Dalcroze) นั้นเป็นการสอนดนตรีโดยใช้การเคลื่อนไหวจังหวะเพื่อตอบสนองต่อเสียงดนตรี และตอบสนองต่อองค์ประกอบของดนตรีง่าย ๆ ในเรื่องจังหวะ ระดับเสียง ความดังเบา ความยาวสั้น อีกทั้งมีการให้ความสำคัญของการฝึกสอดประสานทางด้านต่าง ๆ เช่น จังหวะ ระดับเสียง ความแตกต่างของเสียง โดยใช้กิจกรรมการสอนยูริธึมมิก การสอนโซลเฟจ และการอิมโพร - ไวเซชั่น เป็นสื่อ และมีลำดับขั้นตอนจากง่ายมาหายากตามพัฒนาการของเด็ก

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

1. การพัฒนาความสามารถการบรรเลงเครื่องดนตรีไทย ตามแนวคิดของดัลโครซ (Dalcroze) เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพแก่นักเรียนนั้น ขึ้นอยู่กับปัจจัยดังนี้
 - ความเชี่ยวชาญทางด้านการบรรเลงเครื่องดนตรีไทยของครู เพื่อเป็นต้นแบบที่ถูกต้องให้แก่ นักเรียน
 - การจัดเรียงลำดับเนื้อหาการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสม โดยเริ่มจากเนื้อหาที่ง่ายไปยาก เพื่อให้ นักเรียนรู้สึกง่ายต่อการทำความเข้าใจ ไม่สับสนหรือท้อแท้กับเนื้อหาที่ยากจนเกินไป เนื้อหาในการเรียนมีความต่อเนื่อง
 - สภาพแวดล้อมในการจัดการเรียนรู้ ต้องจัดให้มีความเหมาะสมกับการทำกิจกรรมและการฝึกความสามารถของนักเรียน

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาการพัฒนาความสามารถการบรรเลงเครื่องดนตรีไทย ตามแนวคิดของดัลโครซ (Dalcroze) กับทักษะนักเรียนในด้านอื่น ๆ เช่น การทำงานเป็นทีม การสื่อสารและความร่วมมือ เป็นต้น
2. ควรนำวิธีการและผลการจัดการพัฒนาความสามารถการบรรเลงเครื่องดนตรีไทย ตามแนวคิดของดัลโครซ (Dalcroze) ไปประยุกต์ใช้กับทักษะดนตรีประเภทอื่น ๆ นอกเหนือจากการลงมือปฏิบัติหรือบรรเลงเครื่องดนตรี เพื่อศึกษาประสิทธิผลของทักษะดนตรีในแต่ละด้าน

บรรณานุกรม

- กฤษดา หุ่นเจริญ. (2561). ชุดการสอนวิชาดนตรีเรื่องทักษะการฟังสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยการประยุกต์แนวคิดของออร์ฟ โคตยา และดัลโครซ.
- กิตติ กิตติศัพท์. (2547). การประเมินตามสภาพจริง (Authentic Assessment).
- ณัฐวรรณ หิรัญรัตน์. (2550). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถทางดนตรีไทยกับความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนกลุ่มเจ้าพระยา สังกัดกรุงเทพมหานคร. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ดวงรัตน์ วุฒิปัญญากุล. (2555). ผลของการใช้กิจกรรมดนตรีและเคลื่อนไหวตามแนวคิดดัลโครซที่มีต่อความสามารถทางสติปัญญาของเด็กอนุบาล. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บุญช่วย โสวัตร. (2542). ทฤษฎีดุริยางค์ไทย. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ (ส.ย.ช.).
- ประพันธ์ พุฒตาล. (2547). การศึกษาสภาพการวัดผลและประเมินผลตามสภาพจริงของครู ในสถานศึกษาที่เปิดสอนเฉพาะระดับชั้นมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จังหวัดพิษณุโลก.
- เรวณี ชัยเชาวรัตน์. (2559). เอกสารประกอบการสอนวิชา ED 12202 : การออกแบบและการจัดการเรียนรู้ (Learning Design and Management). คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.
- ศศิธร พงษ์โกคา. (2557). การพัฒนาความสามารถในการคิดแก้ปัญหา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 6 โดยการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคการแก้ปัญหอนาคร่วมกับแผนผังความคิด. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- อาภรณ์ ใจเที่ยง. (2553). หลักการสอน. (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์.
- Bloom, Benjamin A. (1956). *Taxonomy of Education Objective Handbook I : Cognitive Domain*. New York : David Mc Kay Company.
- Bower, H. & Hilgard, E. R. (1981). *Theories of learning*. (5th ed.). Englewood Cliffs, New Jersey: Prentice - Hall.
- Gardner, H. (1983). *Frames of Mind: A Theory of Multiple Intelligences*. New York: Basic Books.
- Kagan, Jerome and Segal, Julius. (1992) *Psychology an Introduction*. 7thed. Florida : Harcourt Brace Jovanovich, Inc.